

VÝVOJ EVROPSKÉ ZAHRANIČNÍ A BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY

Září 2021

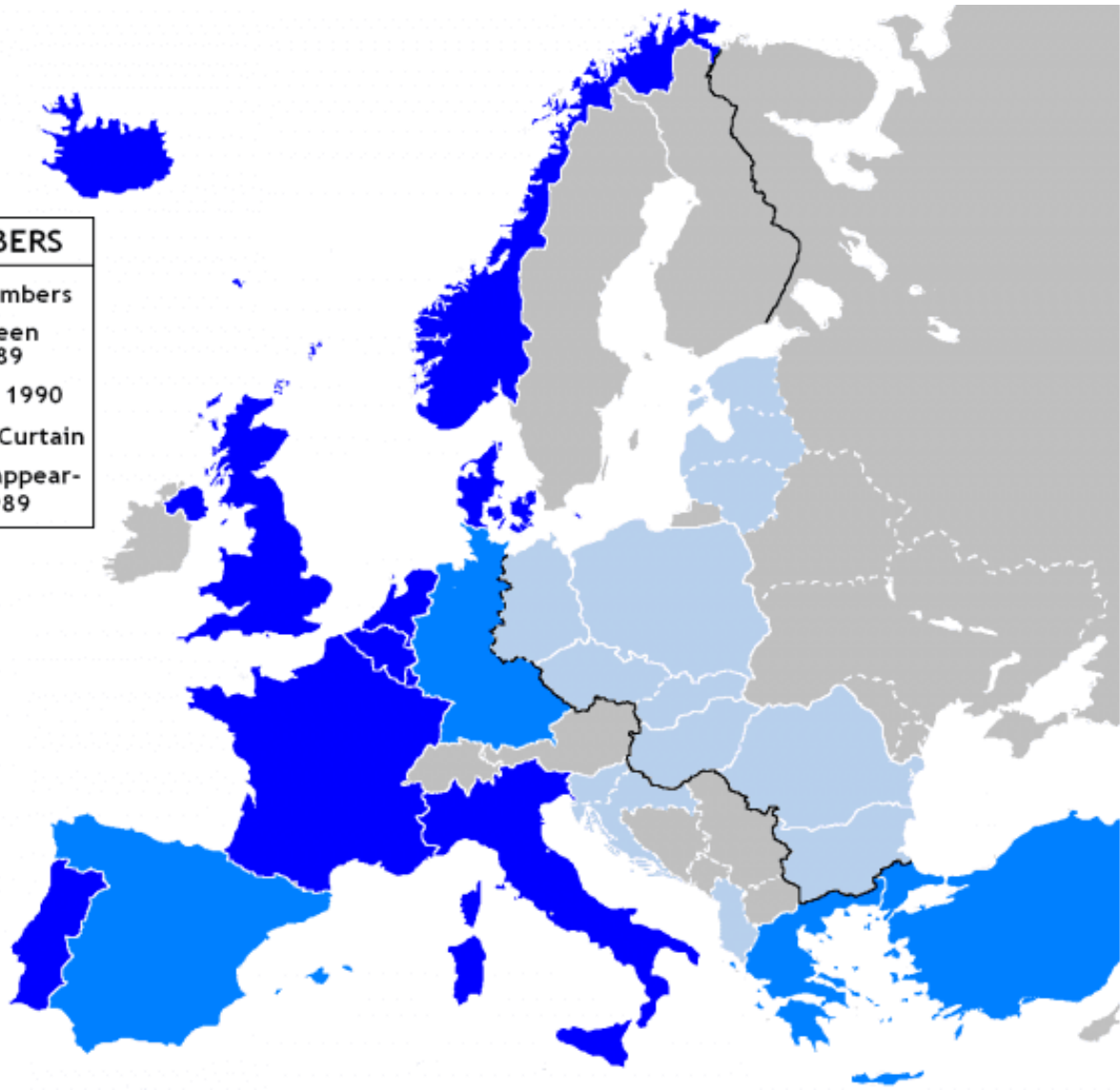
BEZPEČNOSTNÍ ROVINA

- Velmi záhy vznik rozkolu mezi západem a východem
- Podpis Bruselské dohody (1948) – FRA, VB, Benelux
- Vznik NATO (1949) – zajištění silné poválečné prezence USA v Evropě
- Přesun garance evropské bezpečnosti na USA (další role po Marshallově plánu)

NATO MEMBERS

- Founding members
- Joined between 1950 and 1989
- Joined since 1990
- Former Iron Curtain
- Border (dis)appeared since 1989

EVROPSKÉ OBRANNÉ SPOLEČENSTVÍ

- Otázka co s odzbrojeným Německem?
- Plevenův plán – alternativa k americké vizi bezpečnosti v Evropě
- Vytvoření evropské armády, která by spadala pod evropské ministerstvo zahraničí
- Německá armáda měla být zcela pod kontrolou
- Výsledkem jednání smlouva o EOS z května 1952
- Vliv Jeana Monneta – supranacionalizační tendence

EVROPSKÉ POLITICKÉ SPOLEČENSTVÍ (EPS)

- Navrženo v roce 1953
- Nadnárodní politické tělo
- Vytvoření EPS spjato s vytvořením EOS

PÁD EOS

- Úspěšná ratifikace v některých státech včetně Německa
- Změna vlády ve Francii
- Veřejné mínění dosti rozpolcené (cédist vs. anti-cédist)
- Smrt Stalina 5. března 1953
- Konec Korejské války. 27 července 1953
- → uvolnění napětí v mezinárodních vztazích – menší tlak na podepsání
- Výsledkem neratifikace ve Francii –především gaullisté
- Německo vstupuje do NATO
- Z bezpečnosti se stává „atlantické téma“ a v evropské integraci tabu
- Složitý vztah Francie a NATO pod de Gaullem

ZÁPADOEVROPSKÁ UNIE

- Vznik 1954
- Rozšíření Bruselského paktu o Německo a Itálii
- Vznik v souvislosti s rozšiřováním NATO o GER
- Problémy ve Francii, ratifikováno až napodruhé, spojeno s hlasováním o důvěře vlády
- Fungovala jako bezpečnostní platforma až do roku 2010, poté rozpuštěna do evropských struktur

EHS

- V důsledku selhání EOS/EPS se ve smlouvě o EHS zahraniční politika neobjevuje
- Důležité ekonomické kompetence v ZP důsledkem společné obchodní politiky
- Hallstein – „Jedním z důvodů vytožení EHS je, aby Evropa hrála plnou roli v mezinárodních vztazích... a mluvila jedním hlasem v ekonomických vztazích se zbytkem světa“

FOUCHETOVY PLÁNY

- 1961 – Návrh smlouvy o Evropské politické unii
- Posílení integrace o zahraniční politiku a obranu
- Výrazně mezivládní charakter (vliv de Gaulla)
- Častější setkávání ministrů zahraničí
- Obavy ostatních z francouzské dominance a oslabení nadnárodního prvku
- Modifikace a předložení druhého plánu – též neprošel
- Předzvěst krize v 60. letech

EVROPSKÁ POLITICKÁ SPOLUPRÁCE

- Změna ve Francii, nově nastoupil Pompidou
- 1970 – Davignonova zpráva
- V souvislosti prohloubením EHS (jeden z Pompiduových bodů)
- Výrazně mezivládní charakter
- Vyloučeny otázky obrany a bezpečnosti, týkala se jen zahraniční politiky
- Princip vzájemného setkávání ministrů zahraničí
- Princip konzultace významných zahraničněpolitických témat
- Rozpracováno Kodaňskou zprávou z roku 1973

FUNGOVÁNÍ EPS

- Princip vzájemného setkávání ministrů zahraničí (předsednická země)
- Princip konzultace významných zahraničněpolitických témat
- Potřeba jednomyslnosti
- Neexistence zázemí

PRVNÍ ROZŠÍŘENÍ

- V roce 1973 přistoupení VB, Irska a Dánska
- S VB přichází těžká váha a také rozšíření teritoriálního zaměření – vazby na Commonwealth
- Jistá protiváha k zaměření na bývalé francouzské kolonie

EVROPSKÁ RADA

- Institucionalizována v roce 1974
- Nový aktér na poli zahraniční politiky
- Postupně nabírala čím dál důležitější postavení
- S ohledem na složení vysoký mandát

GYMNICH

- Neformální setkání ministrů zahraničí
- Od roku 1974, pojmenován dle německého zámku, kde se konalo poprvé
- Větší prostor pro projednání problematik
- Každé předsednictví koná jeden

LONDÝNSKÁ ZPRÁVA

- 1981
- Vymezení vztahu k EP – informování alespoň jednou za půl roku
- Mechanismus rychlé reakce pro případ krize – setkání do 48 hodin
- Reakce na absenci „institucionální paměti“ – vytvoření administrativního zázemí

GENSCHER-COLOMBOVA INICIATIVA

- Rok 1981
- Iniciativa vychází z Itálie a Německa
- Zahrnovala i oblast zahraničních vztahů
- Pokus o rozšíření EPS i o obranné otázky
- Neúspěšné, ale v roce 1984 na ni navázala Římská deklarace – zaměřena na posílení bezpečnosti v Evropě

JEA

- Institucionalizace EPS
- Ve skutečnosti málo změnil na charakteru spolupráce v oblasti zahraniční politiky
- Problém konzistence
- Přetrvává problém „dvou nohou“ – politické vs ekonomické vztahy

ÚSPĚCHY A NEÚSPĚCHY EPS

- Evropsko-arabský dialog
- Kompaktnější pozice v rámci OSN
- Válka o Falklandy (sankce na Argentinu)
- Problém vyhýbání se kontroverzním tématům
- Nebyla to funkční společná zahraniční politika, ale spíše pokus o koordinaci národních

VZNIK SZBP

- Maastrichtská smlouva
- Racio:
 - 1) Změna mezinárodního prostředí po konci studené války
 - 2) Stažení velkého množství amerických jednotek z Evropy
 - 3) Snaha posílit politickou identitu evropské integrace

KROKY K SZBP

- Belgické memorandum v březnu 1990
- Společné prohlášení Mitteranda a Kohla v dubnu 1990
- Plán propojit ZEU a Společenství ještě před IGC

IGC

- Otázka, jak zainkorporovat nové oblasti do fungování integrace
- Unitární přístup?
- Spor minimalistů vs maximalistů
- Nakonec pilířový přístup – kompromisní charakter se zřejmými limity
- Sporné body – hlasování, financování, role ZEU

Evropská unie

1. pilíř

Jednotný vnitřní
trh

Politiky

Hospodářská
a měnová Unie

Víza, azyl, imigrace
Schengen

Občanství Unie

*nařízení
směrnice
rozhodnutí
doporučení*

2. pilíř

Společná
bezpečnostní
a zahraniční politika

Vysoký zmocněnec
pro SBZP

**Politický
a bezpečnostní
výbor**

*společná strategie
společný postoj
společná akce*

3. pilíř

Policejní a soudní
spolupráce
v trestních věcech

EUROPOL
terorismus, drogy,
extradice

EUROJUST

*společné postoje
rámcová rozhodnutí
opatření, úmlvy*

JAK FUNGOVALA SZBP PO MAASTRICHTU?

- Koordinátorem ER
- Role předsednického státu
- Hlavním aktérem Rada (GAERC)

NÁSTROJE

- Společné akce (např. vyslání vojáků)
- Společné postoje (k zemi, sankce...)
- Společné strategie (Po Amsterdamu)
- Konstruktivní abstinence (po Amsterdamu)

AMSTERDAM A SZBP

- Evidentní nutnost reformy
- Zavedení mechanismu konstruktivní abstinence
- Vytvoření funkce Vysokého zmocněnce pro SZBP (Mr. CSFP) – vyřešení problému personifikace

JAVIER SOLANA

PRVNÍ MR. CSFP

- Javier Solana těžkou politickou váhou
- Španělský ministr zahraničí, bývalý generální tajemník NATO
- V roce 2003 vydána Evropská bezpečnostní strategie
- Počítalo se s ním jako s prvním ministrem zahraničí EU po Ústavní smlouvě
- Jedním z architektů „Road Map for Peace“ na Blízkém východě

